

Titel: Øieblikket Nr. 4

Citation: "Øieblikket Nr. 4", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2009 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-oi4-txr-shoot-id6a7ffbe4-57a7-4354-a94e-e7ffcdbd66cba.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K13

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredegørelse

1. Bibliografisk beskrivelse 363
2. Manuskriptbeskrivelse 366
3. Tilblivelseshistorie 372
4. Udgivelsesmåde 373
5. Andet oplag, 1855 373

1. Bibliografisk beskrivelse

Øieblikket Nr. 4 forelå færdigtrykt fra Bianco Lunos Bogtrykkeri den 7. juli 1855.* På titelbladet findes datoen »7 juli 1855«.* Skriftet blev annonceret som udkommet i *Berlingske Tidende*, nr. 156, den 9. juli 1855, og i *Fædrelandet*, nr. 158, den 11. juli 1855.* Det kostede 12 skilling og udkom på forlaget C.A. Reitzels Bo og Arvinger.

Tre eksemplarer af *Øieblikket Nr. 4* er blevet kollationeret; de benyttede eksemplarer er:

A Søren Kierkegaard Forskningscenterets arbejdseksemplar, privat indbundet og beskåret.*

B Det Kgl. Biblioteks eksemplar, indbundet og beskåret, katalogsignatur F, 2656 - 8°, ex. 1.

C Søren Kierkegaard Forskningscenterets eksemplar, uindbundet og ubeskåret.

Ved den interne kollation af de tre eksemplarer blev der ikke konstateret afvigelser. Eksemplar A danner grundlag for den følgende beskrivelse.

Kollationeringsformel

8°. 1⁸ 2⁴. \$2 signeret (-1₁, 2₂). 12 blade. Paginering [1-3], 4-23, [24].*

Formatet er oktav. Skriftet har et omfang på 24 sider, svarende til 12 blade fordelt på 1½ ark, og er pagineret 4-23, idet bl. 1r-2r og 12v er uden paginering.

S. [1] udgør titelbladet med indholdsfortegnelsen, s. [3]-6 indeholder »Læge-Skjønnet.«, s. 7-8 »Det der er det Oprørende.«, s. 9-12 »Sandhed og Levebrød.«, s. 13-15 »Sande Christne: Mange Christne.«, s. 16-17 »I 'Christenhed' ere Alle Christne; naar Alle ere | Christne, er eo ipso det nye Testamentes Christen|dom ikke til, ja den er umulig.«, s. 18-21 »Min Opgaves Vanskelighed.« og s. 22-23 »Det Officielle - det Personlige.«. Titelbladets bagside samt s. [24] er blanke.

Ark 1 er uden primasignatur, men med sekundesignatur; ark 2 er med primasignatur, men uden sekundesignatur. Primasignaturen (arknummeret) er angivet med arabertal, sekundesignaturen med arabertal fulgt af asterisk.

Beskrivelse af *Øieblikket Nr. 4* i eksemplar A

Det beskårne hæftes blade måler ca. 121 × 193 mm.* Hæftets tykkelse er ca. 1 mm.

Papir

Der er benyttet almindeligt trykpapir af en ret kludeholdig kvalitet.

Typografi

Det fremherskende skriftsnit er fraktur; enkelte steder er benyttet tekstur (gotisk) og til titlen på forsiden skriften medolin. Til latinsk tekst er brugt antikva, og fremhævet tekst er sat med fed eller spatieret skrift.

Titelbladet er med to skillestreger – den ene enkelt, den anden dobbelt – delt i tre felter. I det øverste felt er anført skriftets titel og nummer, i det mellemste en indholdsfortegnelse, datoen »7 Juli 1855.« samt forfatternavnet, i det nederste udgivelsessted, forlag og trykkeri. Titlen er spatieret og sat med medolin i skriftets største punktstørrelse, ca. 6 grader større end brødteksten.* Nummerangivelsen er sat med mindre punktstørrelse, ca. 4 grader større end brødteksten. Overskriften »Indhold:« er sat med spatieret, fed tekstur, mens forfatternavnet er sat med fed fraktur, begge i samme punktstørrelse som brødteksten. Indholdsfortegnelsen og datoangivelsen er ca. 1 grad mindre. Udgivelsesstedet er sat med fed, lang tekstur i samme punktstørrelse som brødteksten. Forlæggernavnet er ca. 1 grad mindre end brødteksten, mens angivelsen af bogtrykker er ca. 2 grader mindre. Navnet »C. A. Reitzels Bo og Arvinger« er spatieret. Titelbladet er gengivet som illustration 16.

Overskrifterne til de forskellige artikler er sat med fed, ca. 1 grad større end brødteksten, og en tynd skillestreg adskiller overskrifter og tekstkolumne. Artiklen »Læge-Skjønnet.« er delt op i tre nummererede afsnit, hvor nummereringen er sat ca. 1 grad mindre end brødteksten. I alle artiklerne begynder brødteksten med en uncial, som er ca. 2 grader større end brødteksten.

En normalside har 32 linjer. Tekstkolumnen måler 87 × 159 mm. Brødteksten er sat i ca. 10 punkt (korpus). Der er dobbelt ordmelletrum efter punktum. Artiklerne afsluttes med en finalestreg; sidste artikel dog med en dobbelt finalestreg.

Øieblikket.

Nr. 4.

Indhold:

- 1) Løge-Skønnet.
- 2) Det der er det Oprørende.
- 3) Sandhed og Levebrød.
- 4) Sande Christne: Mange Christne.
- 5) 3 „Christenbed“ ere Alle Christne; naar Alle ere Christne, er eo ipso det nye Testaments Christendom ikke til, ja, den er umulig.
- 6) Min Opgaves Vanskelighed.
- 7) Det Officielle — det Personlige.

7 Juli 1855.

S. Kierkegaard.

Kjøbenhavn.

Forlagt af C. A. Reitzels Bø og Arvinger.

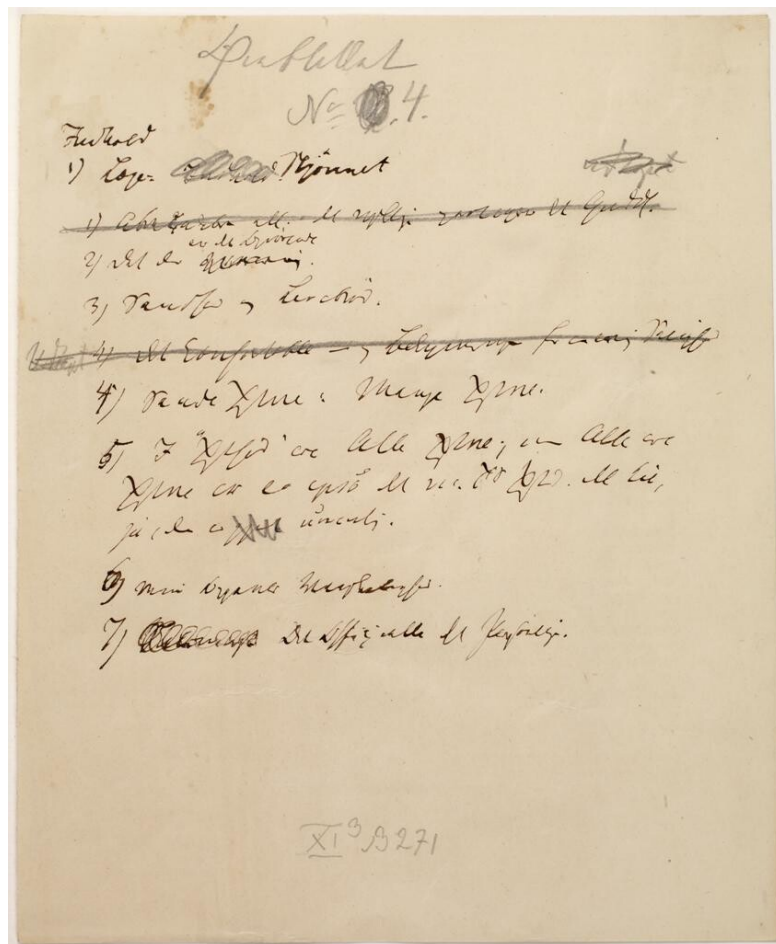
Bianco Lunos Bogtrykkeri.

et »det« foran »dette« (SKS 13, 207,15), sætningen »uagtet det ikke behager ham, fastholde, at det er det Sande« efter »det er det Sande« (218,24) og »de« i »Endelige« ved linjeskift (210,8). Sætter har desuden glemt »og« efter »Ost,« (211,11), sat »af« for »at« (213,18) og »været« for »være« før »erklæret« (214,27) samt glemt et »r« i »Forargelse« (218,9) og et »i« i »Seelenverkoperie« (219,23). Der er flere eksempler på læderede typer.*

2. Manuskriptbeskrivelse

Til *Øieblikket* Nr. 4 findes følgende manuskripter, alle i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kgl. Bibliotek.

- Oi4 1 Kladder til *Øieblikket* Nr. 4 fordelt på 8 dobbeltblade og 1 løst blad, i alt 17 blade.
- 1.1 Kladder til titelblad med indholdsfortegnelse (SKS 13, 203).
1 løst blad i 4°.*
- Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 209 mm.*
Bl. [1v] er ubeskrevet.
- På bl. [1r] findes følgende påskrifter: »Øieblikket / N° 3. 4. / Indhold / 1) Læge- Indhold. Skjønned udtaget / 1) Abracadabra ell. det Msklige protegerer det Gudd. / 2) Det der oprører mig er det Oprørende. / 3) Sandhed og Levebrød. / Udtaget 4) Det Comfortable - og Bekymringen for en evig Salighed / 54) Sande Xstne: Mange Xstne. / 65) I 'Xsthed' ere Alle Xstne; naar Alle ere / Xstne er eo ipso det n: T^s Xstd. ikke til, / ja, den er gjort umulig. / 76) Min Opgaves Vanskelighed. / 7) Skilsmisse Det Officielle det Personlige.«.
- Mange korrektioner, de fleste med blyant. Titlen, der er skrevet med blyant øverst på bladet, er ligeledes med blyant ændret fra »Øieblikket / N° 3.« til »Øieblikket / N° 4.«. Herunder ses det, hvordan SK har ændret i dispositionen: Begyndelsen til den oprindelige disposition, »Indhold.«, første punkt »1) Abracadabra ell. det Msklige protegerer det Gudd.« samt fjerde punkt »4) Det Comfortable - og Bekymringen for en evig Salighed«, er slettet med blyant. Oven for det slettede første punkt, til højre, er et med blyant tilføjet »udtaget« og ud for fjerde punkt et med blyant tilføjet »Udtaget« slettet ligeledes med blyant. Efter det slettede fjerde punkt er der ændret i nummereringen, sådan at 5 er blevet til 4, 6 til 5 og 7 til 6. I den endelige dispositions femte punkt er et enkelt ord, »gjort«, overstreget med blyant. Kladden er gengivet som illustration 17.

17. Ms. 1.1, kladde til titelblad til *Øieblikket* Nr. 4 med to bortredigerede titler

1.1 (Pap. XI 3 B 271)

1.2 Kladde til den 1. artikel: »Læge-Skjønnet« (SKS 13, 205-207).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 168 × 208 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. På bl. [2r] er hele marginalspalten blevet fyldt ud, så at SK har været nødt til at skrive tilføjelser øverst og nederst i hovedspalten samt på langs mellem stykke 2 og 3. Også på bl. [1v] har SK øverst skrevet en tilføjelse i hele sidens bredde. På bl. [2v] afsluttes teksten på langs i marginalspalten.
Øverst på bl. [1r] findes artiklens overskrift og derunder dateringen »d. 7 April 55.«. Til højre for dateringen står forfatterinitialerne »S.K.«.
Mange korrektioner. Foran dateringen på bl. [1r] er »d. 7« slettet med blyant. Tilføjelserne på bl. [1v] og [2r] er blevet indvist med indvisningstegn skrevet enten med rødkridt eller med blyant. På bl. [2r] er to ord slettet med blyant.
(Pap. XI 3 B 272)

1.2
1.3 Kladde til den 2. artikel: »Det der er det Oprørende« (SKS 13, 208-209).
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 208 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Af bl. [2v] er kun to tredjedele beskrevet.
Øverst på bl. [1r] er den oprindelige overskrift »Det der oprører

mig.« blevet slettet, og derover er skrevet den endelige overskrift: »Det der er det Oprørende«. Oven for denne, til højre, er samme overskrift »Det der er det Oprørende.« skrevet og slettet. Under overskriften findes dateringen »d. 10 April 55.«, og til højre for dateringen forfatterinitialerne »S.K.«.

En del korrektioner, herunder marginaltilføjelser og overstregninger af hele linjer. På bl. [1v] er to linjer og på bl. [2r] et ord overstreget med blyant.

(Pap. XI 3 B 273)

1.3

Kladde til den 3. artikel: »Sandhed og Levebrød« (SKS 13, 210-212).

1.4

1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 209 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser.

Øverst på bl. [1r] findes artiklens overskrift og derunder dateringen »d. 13 April.«. I marginalspalten på bl. [2v] findes en redigeringsbemærkning »Ny Udgang«, som er skrevet med blyant og indvist i teksten med et dobbeltkors. På bl. [2v] har SK skrevet teksten færdig i marginalspalten i stedet for at påbegynde et nyt blad.

Få korrektioner, herunder enkelte marginaltilføjelser.

(Pap. XI 3 B 274)

1.4

Kladde til den 4. artikel: »Sande Christne: Mange Christne« (SKS 13, 213-215).

1.5

1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 209 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. På bl. [2v] har SK færdigskrevet teksten i marginalspalten i stedet for at påbegynde et nyt blad.

Øverst på bl. [1r] findes artiklens overskrift og derunder dateringen »d 9 April 55.«. Til højre for dateringen står forfatterinitialerne »S.K.«.

Få korrektioner. På bl. [1v] er to ord overstreget med blyant.

(Pap. XI 3 B 275)

1.5

Kladde til den 5. artikel: »I 'Christenhed' ere Alle Christne; naar Alle ere Christne, er eo ipso det nye Testamentes Christendom ikke til, ja den er umulig.« (SKS 13, 216).

1.6

1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 165 × 198 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser. Bl. [2] er ubeskrevet.

Øverst på bl. [1r] findes artiklens overskrift og derunder dateringen »April 55.«.

Få korrektioner. På bl. [1r] er et enkelt ord, »gjort«, slettet med blyant i overskriften »I 'Christenhed' ere Alle Christne; naar Alle ere Christne, er eo ipso det nye Testamentes Christendom ikke til, ja, den er gjort umulig.«.

(Pap. XI 3 B 276)

1.6

Kladde til den 6. artikel: »Min Opgaves Vanskelighed« (SKS 13, 217-219).

1.7

2 dobbeltblade, i alt 4 blade i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt velin, ribbet. Mål: 168 × 203 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en

smal yderspalte tilføjelser. Bladene er efter beskrivning blevet bukket en gang yderligere på langs. Af bl. [4r] er kun en fjerdedel beskrevet; bl. [4v] er ubeskrevet.

Øverst på bl. [1r] findes artiklens overskrift og derunder dateringen »d. 18 April 55.«.

Få korrektioner. På bl. [2r] er seks linjer slettet: fire med vandrette streger, to med store løkker.

(Pap. XI 3 B 277)

1.7

1.8 Kladde til den 7. artikel: »Det Officielle – det Personlige« (SKS 13, 220-221).

1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 166 × 198 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer tekst, en smal yderspalte tilføjelser.

På bl. [1r] er den oprindelige overskrift »*Til min Læser.*« blevet overstreget; herover er endnu en overskrift, »*Et Feidebrev.*«, overstreget, og til højre herfor ses den endelige overskrift: »*Det Officielle – det Personlige.*«. På bl. [2r] er der med blyant tegnet en ramme rundt om en længere passage i teksten.

En del korrektioner. På bl. [2v] er halvdelen af teksten i hovedspalten samt slutningen, som er skrevet i marginalspalten, overstreget med et stort blyantkryds. I stedet er en tilføjelse i marginalspalten blevet indvist i teksten med et indvisningstegn skrevet med rødkridt.

(Pap. XI 3 B 278)

1.8

(KA, B pk. 52, læg 7; Pap. XI 3 B 271-278)*

1

3. Tilblivelseshistorie

Det fremgår af kladden til titelbladet og indholdsfortegnelsen (ms. 1.1), at materialet til *Øieblikket Nr. 4* oprindeligt skulle have været udgivet som *Øieblikket Nr. 3*,* og at indholdsfortegnelsen har indeholdt to artikler, der indgår i *Øieblikket Nr. 2*.^{*} SK har altså arbejdet på kladdematerialet til flere af numrene på samme tid, hvilket også fremgår af de forskellige kladders dateringer. De fleste af kladderne til *Øieblikket Nr. 4* er ligesom nogle af kladderne til *Øieblikket* nr. 1, 2 og 5 skrevet i løbet af april 1855.

Kladderne til seks af de i alt syv artikler, som udgør *Øieblikket Nr. 4*, er dateret. Kladden til den 4. artikel er den tidligst daterede med datoen: »d 9 April 55« (ms. 1.5). Kladden til den 2. artikel er dateret »d. 10 April 55« (ms. 1.3), til den 3. artikel »d. 13 April« (ms. 1.4), til den 6. artikel »d. 18 April« (ms. 1.7) og til den 5. artikel blot »April 55« (ms. 1.6). Kladden til den 1. artikel (ms. 1.2), som oprindeligt ikke indgik i indholdsfortegnelsen, er dateret »April 55«, men foran er datoen »d. 7« slettet; SK har altså ændret dateringen. Kladden til den 7. artikel er som den eneste udateret.

Kladdematerialet afspejler ikke nogen vanskelig tilblivelse for *Øieblikket Nr. 4*. Der findes sletninger samt tilføjelser i marginalspalten, som enten udvider eller erstatter passager i hovedspalten.

Titelbladet og indholdsfortegnelsen er højst sandsynligt blevet udformet som det sidste. I to tilfælde, den 2. og 5. artikel, er rettelser i overskrifterne også blevet ført ind i indholdsfortegnelsen, hvilket viser, at SK har foretaget rettelserne i kladden efter indholdsfortegnelsens tilblivelse. I indholdsfortegnelsen har artiklerne fået den endelige rækkefølge, som kendes fra førstetrykket, og som er uafhængig af de forskellige dateringer.

Der er ikke overleveret renskrift (trykmanuskript) eller korrekturer til *Øieblikket Nr. 4*.

4. Udgivelsesmåde

Øieblikket Nr. 4 udkom hos forlagsboghandler C.A. Reitzels Bo og Arvinger. Skriftet optræder ikke i Reitzels protokol over *Forhandlinger med Forfattere, Redacteurer &c: 1835-[1858]*,^{*} men if. Frithiof Brandt og Else Thorkelin, der havde adgang til den nu tabte *Regnskabsprotokol for 1849-59*, udgjorde SKs honorar for *Øieblikket* nr. 1-9 i alt 411 rigsdaler, 4 mark og 15 skilling.^{*} Oplagets størrelse og trykkeomkostningerne hos Bianco Luno kendes ikke.

5. Andet oplag, 1855

Bibliografisk beskrivelse

Andet oplag^{*} af *Øieblikket* Nr. 4 forelå færdigtrykt fra Bianco Lunos Bogtrykkeri den 16. aug. 1855.^{*} Salgsprisen har højst sandsynligt været 12 skilling ligesom ved første oplag.

Formatet er oktav. Arkfordeling og paginering er den samme som i førstetrykket, ligeledes typografien. På titelbladet er førstetrykkets skillestreg mellem overskrift og indholdsfortegnelse erstattet af angivelsen »Andet Oplag.«, der er spatieret og placeret mellem to vandrette skillestreger. Sætter- og trykfejl fra førstetrykket er ikke blevet udbedret i andet oplag.

Udgivelsesmåde

Andet oplag af *Øieblikket* Nr. 4 udkom også på forlaget C.A. Reitzels Bo og Arvinger. Oplagets størrelse og trykkeomkostninger hos Bianco Luno kendes ikke.^{*}

Øieblikket Nr. 4 blev måske allerede i SKs levetid oversat. I 1855 udkom i Uppsala *Ögonblikket* Nr. 4. *Öfvers. från danskan* i et særskilt hæfte på forlaget Wahlström & C.^{*}